

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egy évre — — — — — 6 korona — fillér
 Félévre — — — — — 3 " —
 Negyedévre — — — — — 1 " 50 "
 Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.
 Egyes szám ára 20 fillér.

Felölös szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
 A lap kiadója:
 A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)
 Hirdetések júlyanos árban vételnek fel.
 Nyilttér sora 40 fillér.
 A lap megjelenik minden szerdán.

Szeplőtelen fogantatás.

December 8-án lesz 50 eszten-deje, hogy IX. Piusz pápa kihirdette a bold. Szűz szeplőtelen fogantatásáról szóló hitczikkelyt. A félszázados évfordulót az egész kath. világ a legnagyobb fényvel fogja megünnepegni. Ez alkatomból a püspök ur Ónagyméltósága a következő körlevelet intézte az egyházmegye pap-ságához és a hivekhez:

A keresztény katolikus világ nagy ünnepre készül. Folyó év december 8-ikán lesz ötvenedik évfordulója ama nevezetes napnak, amidőn b. e. IX. Piusz pápa az anyaszentegyház fejének csalatkozhatatlan tanítói tekintélyével ünnepélyes formában kihirdette a Boldogságos Szűz Szeplőtelen Fogantatásáról szóló hitczikkelyt.

Dicsően uralkodó Szentséges Atyánk f. é. február 2-án kelt apostoli levelében a Boldogságos Szűz iránt lángoló szeretetének és tisztetének ékes szavával szól e jubileumról s annak minél fényesebb megünneplésére buzdítva a katolikusokat, az anyaszentegyház kincstárából bucsukegyelmet engedélyez.

Lelkesen követik az egész földkerekség katolikus népei a Szent Atya felhívását; nekünk magyaroknak e felhívás készséges követésében elülni illik. Tegyük ünnepélyes tanuságot őseinktől öröklött s lelkünkkel összeforrott szeretetről a magyarok Nagyaszonnyának, rójuk le hálatartozásunkat századokon át tapasztalt anyai ótalmáért, mennyei pártfogásáért lekes ünnep-
 lással.

Egyházmegyémben ez ünnep-
 lés módozatait következőképen állapítom meg.

1. Advent II. vasárnapján a jubileumi ünnep a hiveknek kihirdetendő. A szentbeszédben készítsék elő a lelkész urak hiveiket az ünnepen elnyerhető bucsu kegyelmére.

2. December 7-én délben, az „Uran-gyala” után a templomok összes harangjai szóljanak negyedórától. Ugyane napon délután ünnepélyes vesernye, vagy, ahol ez szokásban nincs, a Ciboriumban kitett Oltáriszentség előtt litania tartassék. Ezután gyóntatás.

3. December 8-án a székesegyházban s az összes plebániái és szerzetesi templomokban ünnepélyes nagymise végzendő a

kifajtható legnagyobb fényvel. A kath. egy-
 leték és társulatok jelvényekkel és zászlóikkal jelenjenek meg. Mise végén felajánló imádság a Boldogságos Szűzhöz. (Eszterházy Pál hercege inája. Lásd Ájtatosságok könyve 157 lap), a székesegyházban a pápai áldás ünnepélyes kiosztása.

4. Az ünnep nyolczada alatt minden-
 nap délután a Ciboriumban kitett Oltári szentség előtt Rózsafüzér ájtatosság végeztessék a lorettói litániával és a szokásos imákkal, melyekhez a pápáért való imádság csatolandó. A nyolczad utolsó napján tartandó ájtatosságot „Te Deum” zárja be.

5. Az összes kath. iskolák és nevelő intézetek az iskolai év folyamán egy tetszés szerint választandó napon, a mely iskolai szünetnap leendő, az istenitisztelet után iskolai ünnepélyt rendezzenek szavalattal, beszéddel és énekkel — a Bold. Szent Szűz, Magyarország Nagyaszonnyának tiszteletére, hogy őseink ragaszkodását, kegyeletét égi Pátrónánk iránt a gyermekek szívébe véssék s azokat az ő gyakorlati tiszteletére serkent-
 sék.

E magasztos jubileummal össze-
 esik a renovált székesegyház felszenteltetése, melyről a püspök ur Ónagyméltósága a következő so-
 rokkal tudatja egyházmegyéje hiveit:

TÁRCZA.

Zsolt.

Történelmi elbeszélés.
 Irta M. Gy.

Theobaldus testvér a completorium előversének már utolsó szavait — őrizz minket szunnyadókat — morzsolgatá nagy áhítattal, midőn az égiháboru tombolásából haves kúrtriongás tört elő. Kötelességének teljesítését elébetéve az áhitatnak, azonnal föl-tépi őrszobája ablakát. Jó is volt sietnie. Erdély vajdája, László ur unta már a dicső-séget: a zuhogó záporból fedél alá vágyott. Theobaldus is ismerte a nagy ur zsembe természetét, hiszen fiáért többször látogatott el a torockói barátokhoz s így csakhamar a széles folyosókon zsörtölődhettek az időjárás szeszélyei miatt.

„Barát, él-e még fiam?” — kérdé a vajda megpihenve a nehézjárásu lépcsőkön.

„Örömd telik benne, nagy ur, nem soká, meglátod mint növekedék korban és bölcsességben. Órákon át könyvek mellett ül, résztvesz a karban... Ömlene még tovább a kenetteljes szó a jólelkü barát aja-

kán, ha a káptalanházban zsolozsmázó szerzetesek szívéből feltörő „Salve Regina” fön-séges dallama el nem halgattatná nemcsak őt, hanem az öreg Simont is, a vajda első-cselédjét, kinek már inceselkedésre támadt kedve a jámbor baráttal. Néma csöndben haladtak fölfele, a hely szentsége, az ének elhaló akkordjai valami lágy, édes áhítatba ringatta a harcok tűzében edzett férfiakat. Végre mégis az öreg Simon törte meg a csöndet:

„Van-e bor elég, barát?, mert nagy örömet, jó ujságot hozunk e háznak!”

„Akad, akad” szólt nevetve Theobaldus s eközben felnyitotta a locutorium hatalmas ajtáit; majd a gvárdiánhoz sietett, hogy jelentse a vendégek érkezését.

* * *

Az erdélyi vajda gondolataiban elmélyedve támaszkodott a nehéz tölgy-asztalhoz, míg vitézei szinte önkénytelenül huzódtak a tulipántokkal ékes kandallóhoz. Vidám fiuk voltak ezek. A lovagkor leventéinek életét élték, kiknek jogaik toledoi pengéik élére voltak kiverve s az ifju vér szilaj tobzódása életcéljukkal esett egybe. Mennyira elűtött ezektől István, a vajda fia!

Az ő lelke tiszta volt, mint a csillogó harmat, melyet a fölkelő nap legelső sugára csókol fel az illatos virág kehelyből s talán éppen e tisztaság, erényinek édes illatárja illette meg atyja kemény szívét s gerelydobás és dárдавetés mellett hagyta fiát a betűk világában is kedvét tölteni. S midőn az öreg várkaplánnak, Bertalan atyának ismereteit csakhamar magává tette, atyja, István fényes jövőjének ábrándjait szövö-getve arra is ráállt, hogy az ő hűséges jobb-
 ágyainál, a torockói barátoknál folytathassa tanulmányait.

Léptek zaja törte meg a várakozók merengését, minden szem a faragványokkal borított ajtóra irányul, egy pillantás és István atyja keblén pihen.

„Lelkeinek jobb fele, szerelmes gyermekem, szól a vajda fiának, penészvirágos arcát csókjaival elárasztva — e zord falak közt nem hervadsz többé, velünk jössz, Erdély püspöke vagy!”

Mint mikor szelid galambot talál sziven a gyilkos nyilvessző, úgy hanyatlott alá István karja, arca fehér lett, mint az alebastrom, de tekintete csakhamar keménynyé vált, mint a gyémánt. Ezenközben egyenkint

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

Amit lelkem régóta hön ójajtott, amit szent vágyakozással vártam, teljesedésbe ment szeretett egyházmegyénk jubileumi szent évében. Elhatározásomat mennyei segítségével támogatta a Mindeható s ígéretem beváltását lehetővé tette az Ő bő áldása.

Jegyesemet, a székestemplomot új díszbe öltöztetni, ez volt az én szívemnek régen táplált vágya, lelkemnek fogadása, amire ígéretet is tettem erős bizodalommal az Urban. És amit most hirdetek örömmel, az azt bizonyítja, hogy bizodalomban nem csalatkoztam; mert a székestemplom belső renoválásának munkái a legközelebbi napokban befejezést nyernek. Hála Neked, Gondviselő Isten, aki a Te szent neved dicsőségére kezdett nagy munkának szerencsés végzésében kegyelmeddel megsegítettél. Egyedül Téged illet dicséret és magasztalás, aki gyöngye emberek által nagyokat művelsz hatalmadnak erejével.

Ezt a feldisített székes templomot adom én jubileumi ajándékkul szeretett egyházmegyémnek, a szent életű nagy püspök, Hám János áldott emlékéhez kötve, aki e templomot fejedelmi bőkezűséggel kiépíttette. És amennyi aggódó gondosság, munka és áldozat ez ajándékhoz főződik, ezt mind felajánlom azzal együtt mint főpásztori szeretetemnek zálogát.

Folyó év december 8-án, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén fog a templom az ájtatoskodóknak megnyitni, s rendeltetésének ünnepélyesen átadni az ünnep Vigiliáján történő megáldás után. E napot, amely a Szeplőtelen Fogantatás jubileumi ünnepe is, választottam egyúttal egyházmegyénk jubileumi főünnepe napjául. E napnak megünneplését illetőleg a Szeplőtelen Fogantatás jubileumára vonatkozólag más helyen intézkedtem. Itt

surrannak be Szent Ferencz együgyű testvérei, jöttüket csak csuháik suhogása jelzi, meg az az egy-két vasból kovácsolt üveges mécs, mit kezükben tartanak. Szent borzadálylyal nézik, mint küzd a vajda erős vérenek lobogó indulatja a szülői szeretet természetes érzéseivel, mint feszül a szederjes színű dolmány István karsu termetén. A nagy gyönyörűségükben a vitézek szeme is megáll rajta, beszédes ajkukra némaság ül, s ki tudja meddig gyötri őket e kínos hallgatás, ha nincs köztük az öreg Simon.

„Ne essék rovásba vén eselédnek én kis uram, ha pallérozatlan számmal szüdnék fájdalmat okoznék. Majd szürkülő szakálába markol, durva kezével nehéz könyecseppet morzsol szét és így folytatja az ő bájos beszédét:

„Mert e kínos hallgatás, mért szurod a gyötrelmek töviseit urapád keblébe, kinek immár véredben gázolni vagyon indulatja. Tudom én kis uram, hogy ékes leányaszonyokkal soh'sem vala kedved inceselkedő szökat váltogatni, tulajdon látó szememmel láttam, mint huzózkodál a dárdatvetéstől, a vadak vérét szomjuhozó kopók hajszolásától, de nem is ezeknek okából viszünk e

most az egyházmegye jubileumára való tekintettel a következőket rendelem.

December 7-ikén este, az angyali üdvözlésre való harangozás után negyedóraig tartó harangzugás hirdesse a másnapi ünnepet.

December 8-ikán a székesegyházban s az összes plébániai és szerzetesi templomokban ünnepélyes hálaadó istentisztelet végeztessék, amelyre a hatóságok és hivatalok meghivandók s amelyen a tanuló ifjúság, a kath. körök és egyesületek testületileg jelenjenek meg.

A szentmisét „Te Deum“ előzze meg. A szentbeszédében a szónokok a Szeplőtelen Fogantatás jubileuma mellett egyházmegyénk jubileumáról is említést tegyenek hálaadásra buzdítva a híveket mindama számtalan jótéteményekért, amelyekben a letűnt száz év alatt részesítette egyházmegyénket a Gondviselő Istenek kegyelme.

Megelőző vasárnapon, december 4-ikén ez ünnep jelentőségét ismertessék meg híveikkel a lelkész urak s a folyó évi I.-számu körlevelemben foglalt rendelkezés szerint figyelmeztessék őket arra, hogy dicsően uralkodó Szentséges Atyánk kegyelméből e napon teljes bocsút nyerhetnek azok, akik a kije őlt templomokat meglátogatják, s ott a keresztény fejedelemnek egyetértéséért, a hittévelyek megszüntetéséért, a bűnösök megtéréséért és az anyaszentegyház felmagasztalásáért buzgón imádkoznak.

Botránys állapotok. A mult pénteken botránys dolgok történtek a képviselőházban. *Perzel* Dezső házelnök *Tisza* gróf indítványára a vita berekesztése előtt határozatilag kimondta, hogy a ház törvényerőre emeli a házszabálymódosítást. Borzasztó zürzavar keletkezett erre. székek, tintatartók, könyvek repültek az elnöki emelvény felé, sokan odarohantak és dulakodás fejlődött ki. *Drakulics* revolvert rántott az ellenzékre. Isten oltalma, hogy véres jelenetek színhelyévé nem lett a képviselőház. E törvénytelen tett elkövetése miatt az *Andrássyak*, *Szell*, *Wlassics*, gróf *Károlyi Sándor* és velök többen kiléptek a szabadelvű pártból, az ellenzék pedig egyesül, s most

kegyes helyről el, biborba ültetünk, pergament tekerések tömkelegében duskálhatsz inkább mint eleddig. Mennyit fáradott érted a nagy ur, mint ömlött vitézei, de meg envére főpapi székedért, mert annakutána, hogy örök álomra hunyta le szemét Péter püspök ur, mint az ölyv reá csaptunk minden birtokára, megszáltuk minden ő várait, megfékezünk a káptalanbeli jó urak vakmerő dacosságait. Csak láttad volna, mint folyt a vér a szomjas patakokban, mint töltötte meg jajgatás, siránkozás a hangtalan levegő-éget.

Tovább fecsegne még az agg, sorolná még a rémes bűnöket, a vajda fia püspökségének borzalmas árát, de már István is erőre kap, keblének lázas érzései csöndes, elhaló szavakba folynak.

„Jó uratyám, a kül világ csábos zajába nem vágyom én, e zord falak közt, Istenemhez oly közel jó nekem. Köszönöm kegyelmed nagy jó indulatát, ezer jószágát. — Hangja mindinkább olyan lesz, mint a hegedősök éneke: cseng, mint az érc és szent lázban égő szemével atyja szemébe néz s így folytatja: — „Vértől bibor trónusra nem vágy fiad, én szerzetes leszek!“

Künn rémesen zug a vihar, bent csak

közös erővel fogják folytatni a harcot Tiszáék ellen. Az egyesült ellenzék kiáltványt intézett a nemzethez és felíratot a királyhoz, melyben a sérelmek orvoslását kéri. A felség már a közel jövőben megkezdte a kihallgatásokat, hogy informáltassa magát a helyzet felől. Nem! lehetetlen, hogy kormányváltás lesz a következő nyéve.

Szintársulatunkról.

Eperjesi munkatársunktól érdekes és aktuális cikket kaptunk. A cikk írója rövid dióhéjban a szintársulat minden magán-szereplőjéről megemlékezik és annak előnyeit ismerteti. Továbbá tudatja Krémer Sándor szatmári programját, mely valóban élvezetes műestélyekre nyújt kilátást. A mi a tagokról irt kritikát illeti, majd elvállik-meny nyiben felel meg a mi igényeinknek; addig beszéljenek az ő sorai.

Krémer Sándor, tekintve Szatmár és Eperjes város áldozatkészségét, olyan társulatot szervezett, mely az ország bármely kényes igényü közönsége előtt is megállná helyét. A társulat nagy része csupa fiatal ambiciozus tagból áll, kik vasszorgalommal és igazi ihlettel szolgálják a színészet szent ügyét. Nagy szerencséje volt az idén Krémernek, hogy olyan sok művészi erőt tudott szerződtetni. Kezdjük a női tagokon.

Révész Ilonka a társulat bájos szubrettje, ki élénk temperamentumával a fővárosi közönséget is egy csapásra hódította meg, jelenleg a mienk, de jövőre — sajnos — az ország legelső színigazgatójához Krecsányihoz szerződött. Ő az operette lelke. Minden fellépése egy-egy diadalt jelent. Vele osztozik *Kornai Margit*, kit tavalyról ismerünk, s ki úgy játékban, mint hangban megizmosodott. *Hugonay Irén* koloratur énekesnő, gyönyörű hangja kitűnően van iskolázva, opera kaliberű. Amellett plasztikusan mozog és szépen öltözködik. Kosztümjei szenzációt keltenek. *Köszegi Aranka* szintén szubrett énekesnő. Ez a fiatal üde leány nemrég került ki a sziniakadémiából s már is egyik oszlopos tagja az operettnek. *Gerő Ida* operette komikáné, kinek fenomenális alt hangja,

gyöngye fényt bocsát az üveges mécses vörhenyes lángja, de e mellett is látni, mint dagadnak az erek a vajda homlokán, mint huzódik össze bozontos szemöldöke. „Tudtam, zug mint az Apokalipszisszörnyetege, — tudtam, hogy ha a rémes vadkant kiverik rengetegéből a pázsitos rétre, pulyává lesz, tudtam, hogy mestereid fondorkodása elpuhitja az ösök szilaj vérét és mégis, . . . de nem! — és vadul tépdési ujjával vidrabőr süvegét, majd kardjának markolatához kap — ha kardélre kell hánynom is minden barátot, ha tajtékzó dühömet vértengerben csillapítom is, te püspök léssz, mert így akarom! Flam, gyermekem — ellágyul ismét szava — nézd e mély sebet érted kaptam; hajolj ön apád szavára, ne üzz nyomába a vésznek, mint a fergeget!“

Kevés idők multanak el, mig tombolásira, fenyegetéseire, kérésére választ kapott. A gárdián felelt. Az ő keresztény martirok bátorsága csillogott szemében, aszkézistől beesett arcára szokatlan fény ömöl és ő szól, szól könyörögve, szól keményen, az ég villámaint csattogtatja a vajda feje fölött s a jászolyban fekvő isteni Kisded alakját varázsolja hallgatói szeme elé.

erőteljes humora és természetes művészi játéka mindenkit lebilincsel. A kassai nemzeti színház volt kedvence s különös véletlen folytán került hozzánk, ami Krémer leleményességét bizonyítja.

Pataki Riza fiatal hősnő, kinek szépségével csak művészi játéka versenyez. Ő a társulat startja, *Kendy Boriska* drámai és vígjátéki szende. Igazi színésznő, elsőrendű akvizíció.

Mellette első helyen áll a kis *Garai Ilus* naiva, ki mi előttünk nőtt nagygyál *Szilágyi Berta* drámai anya színésznő, a kolozsvári, szegedi, aradi színházak volt tagja, minden ízében művésznő. Ha még a szép *Hany Rózsikáról*, ki segédénekesnő, táncosnő és ügyes társalgási színésznő és a bájos babarész *Váradi Jolánkáról*, ki naiva és sikkes táncosnő és mint állandó vendég szokott fellépni; megemlékezem, a hölgyekről be is fejeztem ismertetésemet. Azonban az urakról is — bár rövidebben — referálok. A társulat főrendezője *Peterdi Sándor* a vidéki színészet általánosan elismert legjobb Sakespeare művésze. Ő tette lehetővé, hogy néhány örökké emlékezetes klasszikus előadásban lehetett részünk. *Szöke Sándor* a társulat bonvivántja s a vígjátékok vezéralakja. Szép elegáns megjelenésű fiatal ember, kinek már eddig is nem mindennapi sikerei voltak s kire a legszebb jövő vár. *Krasznai Ernő* a társulat hősszerelmese s a hölgyek kedvence. Erőteljes organuma, férfias megjelenése ugyszólván predesztinálják nehéz szerepkörére. *Bay László* mint baritonista hódít hatalmas hangjával *Áldori László* pedig kellemes lágy tenorjával. *Szentes János, Papir Sándor, Tisztay Miksa és Ernyei Emil* egészséges humorról s kiváló alakító képességgel látják el a komikus és jellem szerep kört. Nem volna teljes referá-

"Eh ördög és pokol — tombol a vajda, mint a megáradt bérei patak — fiam fejét elesavarhatád, de enyimet nem! Felgyujtom undok oduitokat, porig alázlak, összetiporlak mindnyájatokat." Dühöngött tovább a vajda keserűn, mint az áspis mérge. Haragjának tombolása borzalommal tölti be nem csak az együgyű barátok félénk szívét, hanem a félelmet nem ismert vitézeket is megreszketteti a vajda féktelen őrvjögése. Olyan volt mint a vihar, mely most kívülről rezgette az ablaktáblák átlátszó hárttyait. És ez folytatás is tombolását, irtózatost dörög, vakító fényt ömleszt a szobába, egy pillantás és az évszázados fenyők legnagyobbját szemük előtt tőri derékba az iszonyatosan csattogó villám. A gyantás fenyő hamar lángra gyul s amint az éhes lángnyelvek mohón faldossák a szárazabb ágakat, a smaragd-színű fényben tündöklő lombokon át megláthatni, mily mulandó, mily gyöngye minden erő, minden nagyság — Isten előtt.

Megértette ezt László vajda is. Alig, hogy a kitisztult égen a hajnal kibontá bitor palástját, alig pihenték ki az előző nap sorvasztó izgalmait, lelkében mélyen megrendülve nézi a vajda mint szántja pergamentre a tollba mondott szavakat az íródeák. . . . "válasszon akit akar. . . . ne tekintsen fiamra. . . . vagy fráter Benedeket, . . . ha ez így megesnék, visszaadnám a káptalan várát, . . . mert megismertem a káptalani urakat és jó embereknek tartom őket."*

*Monum. Vat. Hung. Series I. Tom. II. p. CX.

dám, ha a kitűnő karmestert és a jól összehozott férfi és nőikart nem emlitem meg. A műsor változatos és elsőrangú. Dráma, vígjáték, bohózatjodonságok és reprizek a következők: Tetemrehívás, Egyenlőség, Lőcsei fehérasszony, Bacsányi, Takarodó, Pénz Zalameai bíró, Rómeó, Ouhelló, Radnóthy, Bizánc, Mesiás, Sursum corda, Utazás az özvegység felé, Kis pajtás, Vén leányok, Annuska, Szobaleány stb. Operette és népszimnő: Ádám és Éva, Pesti nők, Niobe, Énté—Ő, Fecskéfészek, Szép mosóné, Ibolya leány, Fatinicza, Selyembogár, Falu rózsája, Vöröshaju, Kuruczfurfang, Mikádó.

Végül, mit első helyen kellett volna emlitem, a díszlet és ruhatár, mit Krémer nem kímélve költséget — az újdonságokhoz csináltatott, egyszerűen bámulatra méltó. Szóval Szatmár műpártoló közönsége olyan tartalmas színházi szezonra számíthat, amelyben évek óta nem volt része!

Darázs.

Felhívás Magyarország összes tanítóhoz és tanítóegyleteire.

A párkányvidéki r. k. tanítóegyesület sürgősen felkéri Magyarország összes tanítóit és tanítóegyleteit s legfőképpen pedig azon kétszáz tanítóegyletet, amelyek 1901-évi november havában a tanítói nyugdíjörvény tárgyalása előtt rendkívüli gyűléseket tartottak, s amelyek felirataik útján akkor akcióba léptek, hogy most a végső szükség óráján, midőn a népoktatási törvényjavaslat ismét a Ház asztalára kerül, s jobb vagy balsorsunk eldöntéséről lesz szó, jobbat akcióba lépjenek. Kartársaink! Most még nagyobb megaláztatás vár mi reánk, mint három év előtt, amit hallgatással fogadni gyavaság volna. A kormány különbséget akar tenni az állami és felekezeti tanítók között. Míg azoknak törzsfizetését 1000, 1400 2000, addig a miénket 800 koronában állapítja meg. Ez oly égbe kiáltó sérelem és megaláztatás, a mit szó nélkül hagyni, törvényerőre emelni nem lehet. Fel tehát Kartársak! Fel, újabb cselekvéssel! Ujra gyűlésezni felesleges! Hanem amire kérjük, azt tegye meg minden tanító és tanítóegyesület. Saját énünk, javunk és jövőnkönkről van szó, félre tehát a közönyösséggel!!! E sorok átolvasása után az egyesületek jegyzői még azon napon szerkesztésük meg egyszerű (bélyegtelen) felirat alakjában egyesületeik nevében saját országgyűlési képviselőjükhez intézendő kérelmeiket, s nevük aláírásán kívül irassák alá az egyesület elnökével s küldjék fel képviselőjüknek, de azonnal. Azon tanítótársaink pedig, akik országgyűlési képviselőjük tartózkodási helyén laknak, kérjék fel személyesen testületileg a közel jövőben tárgyalás alá kerülő ügyünk pártolására, megvédelmezésére. Mindkét esetben csekély bevezetés és befejezésből álló taldalék mellett a felirat magva ez legyen:

1.) Mondja ki a törvény, hogy a felekezeti és községi tanítók törzsfizetésének minimuma, miként az állami tanítóké: 1000 korona legyen.

2.) Minden tanító birjon egyenlő nyugdíjjal egyenlő szolgálati idő után. Fönmaradhatna a tanítóknak azon joga, hogy megfelelő több befizetéssel egyes tanítók nagyobb nyugdíjösszeget biztosíthassanak maguknak, — mint ez az eredeti első nyugdíjörvényben is meg volt engedve.

3.) Ha pedig ez nem volna keresztül vihető, akkor, ha már a tanító kántori java-

dalma miatt nem juthat a tanítói fizetés kiegészítéséhez, úgy méltányos és igazságos csak akkor lesz az eljárás, ha kántori jövedelme viszont betudódik a nyugdíjogosultságnál is.

4.) A föld javadalomnál ne a kataszteri jövedelem szolgáljon zsinórmentékül, hanem a tényleges jövedelem, mint az a papi kongrua czéljából eszközölt földjövedelem számításánál történt.

5.) A tanítók szolgálati ideje 35 évre redukáltassék.

Fel, kedves kartársaink! Fel a cselekvésre! Tegyen mindenki, aki tenni tud. Ha hallgatunk, megbűnhődünk. Legyünk résen! S akkor bizva bizhatunk, hogy: „Lesz még egyszer ünnep a világon!”

Párkányvidéki tanítóegyesület.

A pelagra és az alkoholizmus.

Ismeretes azon ragályos betegség, mely a kukoricával táplálkozó népnél lép föl. A mi megyénkben is előtűnt már a pelagra Somkut vidékén a román nép között, mely folyton puliszkával (mamaliga) él. Nincs szándékom ezen betegséget leírni, csak pár vonással jelelem meg rettenetes következményeit. A testi erő elsorvad, az illető annyira gyötörtetik, hogy vagy magára emeli gyilkos kezét, vagy pedig megőrül. Hogy vajjon csupán a romlott kukorica okozza-e a bajt, vagy pedig az egészséges is: nincs eddig tisztázva.

Dr Alexandru Obreja, tanár a bukaresti tudományegyetem orvosi szakán, egyszer mind a *Marcuta* gyógyintézet főorvosa, első volt, ki ezen irányban eszközölt statisztikai kutatásokat, hogy mily mértékben mozdítja elő a pálinka a pelagrát. E kutatásokat kiegészítette a múlt nyár folyamán *Dr. Constantin Frangopol* doktori értekezésében a jászvásári orvosi fakultáson. Az utóbbi sokáig volt alkalmazva a jászvásári *Pascan-féle* kórházban *Stefan Possa* főorvos mellett, ki hosszú idő óta foglalkozik az alkoholizmus kérdésével Romániában. Ez ösztönözte őt, hogy tanulmányozza a kapcsolatot, mely a pelagra és az alkoholizmus között létezik. Már azelőtt is tudva volt, hogy az alkoholikusok kevésbé ellentállóképesek a betegségekkel szemben. A *Pascan-féle* kórházban 50 % volt az alkoholikus, tehát bő tapasztalatokra lehetett benne szert tenni.

Most már kétségen kívül áll, hogy a pálinka, vagy bármely más szeszessital károsabb a földművesre, ki csaknem kivétel nélkül növényi eledellel él és mellette terhes munkát végez, mintsem a városi népre nézve, mely jól táplálkozik és más részről nincs annyira a nehéz munkától elcsigázva. A szegény nép ilyen életmódjához hozzá járulván a pálinkaivás, nem soká késik a szörnyű pelagra.

A *Gazeta Transilvaniei* cikke melynek nyomán a jelen sorokat irtam, oda konkludál, hogy ezeknek konstataciója után el kellene szoktatni a falusi népet a mértékletlen pálinkaivástól és a kukoricaeledel élvezetétől.

L. Gy.

H I R E K.

Erzsébet napja. Nagy királynék nevenapja szomorú emlékeztető a nemzetre, mióta gyilkos kezek kioltották e hon védőangyalának életét. Évről-évre gyászistentiszteletek vannak e napon, s a tanuló ifjuság

gyászünnepeket rendez az egész országban. Városunkban is a kegyeletos megemlékezésnek volt a nap szentelve, A kir. kath. főgimnázium ifjúsága reggeli 9 órakor gyászmisét hallgatott, melyet dr. *Fechtel* János főgimn. tanár végzett. Utána a torna teremben gyülekeztek a növendékek, hol *Bagossy* Bertalan tanár intézett hozzájuk megható beszédet. Az ifjúság a Szózatot és a Hymnust énekelte. — A polgári, elemi és kisdévodónőképzőintézetek növendékei együttesen ünnepelték a gyásznapot. Előzőleg szentmisét hallgattak, azután folyt le az intézeti nagyteremben az ünnepély. Valóban lélekemelő volt. *Melles* Janka nyitotta meg a műsort, *Mendelsohn* gyászindulóját adta elő zongorán. *Petruska* Margit nagy gonddal szerkesztett értekezést olvasott fel az elhalt királynéről. Utána az intézetek növendékei egy karéneket adtak elő: *Osváth* Eszter Pósa Lajosnak „Gödöllői erdő“ című költeményét megkapó szinezéssel szavaltta. *Regéczy* Aranka precíz zongorajátéka fejezte be az ünnepélyt. *Hámon* József praelátus-kanonok, intézeti igazgató kegyeletos szavakban emlékezett meg a nagy királynéről, szívökre kötötte a növendékeknek, hogy őrizzék emlékezetét annak a királynéné, ki e hont lelkéből szerette. — A rk. elemi iskolában szintén volt ünnepély, itt *Mondik* Endre tanító intézett beszédet a gyermeksegreghez.

Nyugalmazott alezredes. *Spindler* Károly alezredest a helybeli cs. és kir. hadkiegészítési kerület parancsnokát Ófelsége saját kérelmére nyugalomba helyezte. A népszerű katona sokáig volt városunkban, s közbecsülésnek örvendett. Most *Besztercebányára* költözött, ott fogja tölteni a nyugalom napjait.

Személyi hir. Vármegyénk főispánja, *Kristóffy* József meghülés folytán pár hétig gyengélkedett, azért nem jelent meg a havi közgyűlésen sem. Most egészsége teljesen helyreállt, s minden akadály nélkül végezheti teendőit.

Katonai szemle. Báró *Mertens* Károly, a cs. és kir. VI. hadtest parancsoka, f. hó 18-án délután városunkba érkezett s még aznap délután szemlét tartott a helybeli cs. és kir. közös zászlóalj ujoncai és póttartalékosai felett. A katonai szemle után, mely a gyakorló téren folyt le, legnagyobb megelégedését és elismerését fejezte ki.

Megerősített választás. A szamosújvári püspök *Hubán* Gyula szurdoki lelkésznek szatmári gk. lelkészszé történt választását megerősítette, egyuttal megbizta *Papp* Ambrus ker. esperest, hogy őt hivatalába iktassa be.

Királyi kitüntetés. Ófelsége a király *Weisz* Gyula pénzügyi titkár és kataszteri helyszínelési becsőbiztosnak végleges nyugalomba helyezése alkalmából sok évi buzgó szolgálata elismeréséül a pénzügyi tanácsosi címet adományozta.

Halálozás. Felbányán a középületekről fekete zászlók hirdetik egy ottani tekintélyes uri ember halálát. *Kremniczky* Albert banya-és földbirtokos, várm. törvh. bizottsági tag, volt városgazda, róm. kath. egyház-tanácsi és iskolaszéki tag, 68 éves korában rövid betegség után f. hó 20-án meghalt. Halálát özvegye, *Nyisztor* Ilona és három kis gyermek siratja. A család által kiadott, gyászjelentésen kívül külön gyászjelentést adott ki a Felsőbányai Takarékpénztár Rézs-

vénytársaság, melynek a boldogult igazgatósági tagja volt. A család által kibocsátott gyászjelentés köv. szól: Al hirtoktak ugy a saját mint a kiterjedt rokonság nevében a vesztesség fájdalmas érzetével tudatjuk, hogy a szerető férj, a jó apa *Kremniczky* Albert nyugalmazott városi gazda, városi képviselő, takarékpénztári igazgatósági tag, a bányamegye alelnöke, egyházi és iskolaszéki tag, stb. stb. folyó év november hó 20-án reggel 3 órakor 68 éves korában rövid szenvedés után jobblétre szenderült. A boldogultnak hült tetemei folyó hó 21-én d. u. 3 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartás szerint az anyaföldnek visszaadani. Az engesztelő szentmise-áldozat nov. 22-én d. e. 9 órakor fog az Eggek Urának bemutatni. Béke lebegjen hamvai felett! Felsőbányán, 1904. november hó 20. Özv. *Kremniczky* Albertné szül. *Nyisztor* Ilona neje-*Kremniczky* Bandika, *Lajoska* és *Rózsika* gyermekei.

Előléptetés. A m. kir. igazságügy miniszter *Fekete* Sándor helybeli kir. járásbírói aljegyzőt 1904. november 1-től kezdőleg előléptette.

Vizsgatétel. A helybeli ev. ref. főgimnázium fiatal segéd-tanára, *Osváth* Ferencz a napokban tette le a paedagógia vizsgálatot a kolozsvári tudomány-egyetemen jó sikerrel s ezzel tanulmányait teljesen befejezte a tanári oklevelet megszerelve.

Hymen. *Finta* István kökényesdi körjegyző jegyet váltott özv. *Köhalmi* Miklósné leányával, *Ilonka* kisasszonnyal Kökényesden. *Gulyás* Lajos dr., budapesti ügyvéd, néhai *Gulyás* Lajos nagybányai volt ref. lelkész fia e hó 19-én esküdött örök hűséget *Budapest* Horváth Ferencz dr., budapesti kir. törvényszéki elnök leányának, *Melania* kisasszonnyal. — *Kanovich* László, a helybeli Népbank könyvelője a mult vasárnap esküdött örök hűséget *Sarkad-Keresztúr* *Majén* Mariska kisasszonnyal. *Fischer* Mihály kaplonyi k. tanító a közölmultban váltott jegyet *Gréf* Iduska kisasszonnyal *Debreczenben*.

Anyakönyvi kinevezések. A belügy-minisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök *Szatmár* vármegyében a józsefházi anyakönyvi kerületbe *Gál* István népiskolai tanítót anyakönyveztetővé, a szamosdobiba pedig *Mangu* Dezső segédjegyzőt anyakönyveztető-helyettesé, ugyszintén a szaniszlói anyakönyvi kerületbe *Bódy* László okleveles jegyzőt anyakönyvi helyettesé kinevezte.

Gyászhir. Ifju. *Rerczik* Bertalanné szül. *Merkli* Róza e hó 15-én életének 36-ik, boldog házasságának 18-ik évében *Nagykárolyban* elhalt. Földi részét e hó 17-én délután helyezték örök nyugalomra.

Bizottsági tagok. A jövő vasárnap lesz a városi bizottsági tagok választása. Erős küzdelemre van kilátás főleg a harmadik és negyedik kerületben. Mindkét helyen igen sok a jelölt, kik között a polgárság nagyon meg fog oszlani, így előre alig lehetne megállapítani, kik lesznek a győztesek. Az első és második kerületben simán fognak lefolyni a választások, s a legnagyobb valószínűség szerint a régi bizottsági tagok kerülnek be. Az első kerületben a lelépőkön kívül pártja van *Rooz* Samu kereskedőnek, *Rácz* István ev. ref. lelkésznek és *Miklós* *Antal*nak, de emlegetik dr. *Weisz* *Károly*t, dr. *Heller* *Gyula*t, *Freund* *Ezék*ielit is. — A második kerületben *Hehelein* *Károly* kanonok-plebánost, dr. *Fechtel* *János*, *Heidelberg* *Imre*, *Morgenthal* *Antal*, *Uray* *Géza*, *Bölönyi* *László* és dr. *Biró* *Elemér* s *Markos* *György* nevét hangoztatják. — A harmadik kerületben biztos kilátású jelöltek:

Csomay *Imre* és *Kató* *Antal*; a másik két helyért pedig *Fehér* *János*, *Komka* *Alajos*, dr. *Hantz* *Jenő*, *Bakó* *Ignác*, *Krassó* *Miksa* és dr. *Makár* *Károly* fognak küzdeni. — A negyedik kerületben is tartottak a választó polgárok jelölőgyűlést, melyen jelölve lettek: *Félegyházi* *Ferencz*, *Gyulai* *Lajos*, *Pethő* *György*, *Inczedy* *Márton* és *Poszvek* *Nándor*, de emlegetik *Melles* *Emil* főesperest, *Zabari* *Ferencz*et és *Thurner* *Albert*et is. — *Nagygyéresen* (*Ugocsa* m.) *Báthory* *Zsigmond* halmi kir. járásbírói aljegyzőt megyebizottsági tagnak választották.

Missio. A beregszászi r. k. templomban, miként az 1898. évben, ugy az idén is, midőn a szatmári egyházmegye 100 éves jubileumát üli, szent missió fog tartatni. Tegnap érkeztek oda *P. Midlinszky* és *P. Pécly* jézustársasági atyák. A hivek lelki üdvösségét célzó szent missió ma este 6 órakor kezdődött és 8 napon át fog tartani; minden nap két szent beszéd lesz, egy délelőtt és egy este.

Próbavilágítás. A székesegyházba már be van vezetve a villanyvilágítás. *Markó* *Kálmán* igazgató pénteken ejtette meg 6 órakor a próbavilágítást. Meglepően szép a berendezés. A főoltárnál az oltárkép koszorualakban van körülvéve fehérfényű lámpákkal, a lourdi szobor és a szent sir sárga, piros, kék és fehér színekben pompázik. Remek a nagykupolában elhelyezett csillár. A székekben háromkarú lámpások vannak. A berendezés általában oly nagyszerű, hogy valóságos gyönyörrel tölti el a szemlélőt.

A „József főherceg sanatorium egy-let“ szatmári hölgybizottsága, — melynek névörát már közöltük — legközelebb már megkezdí jótékony működését, melyet a nemes feladat vállalaira ró. — *Uray* *Gézáné* elnökön összehívására f. hó 24-én, csütörtökön d. u. tartja a bizottság első ülését a városháza kis tanácstermében, melyen a legelső teendőket s főleg a sorsjegyarulási ügyét beszélük meg.

Oltáregyesületi hírek. A mult héten a tagok nagy számának jelenlétében választmányi gyűlést tartott a *Nagykárolyi* Oltáregyesület gróf *Károlyi* *Istvánné*, *Csekonits* *Margit* grólné fővédőasszonyának elnöklésével. A gyűlést megelőzően *Varjas* *Endre* a vallási renaissance ot hirdette szükségesnek az Oltáriszentség imádásában is. Buzdította a jelenvolt tagokat hitök nyilvános, önrzeteres megvallására s felhívta figyelmöket a december 8-iki *Immaculata* ünnep minél fényesebb megülésére. A gyűlésen az egyesület folyó ügyei kerültek megbeszélésre. Az indítványok során elhatározta a gyűlés, hogy a tél folyamán a készített egyházi ruhákból ismételten kiállítás rendez; hasonlóan még a télen egy nagyobb szabásu estélyt tart, amelynek sikeressé tételére az elnöklő grófnéval élükön a tagok nagy örömmel vállalkoztak; tervbe vette még a gyűlés a nagybőjt folyamán rendezendő felolvasó-cyklus eszméjét is. Szóba került a felépítendő *Kálvária* ügye, valamint a főoltár díszítése a nagymiséken, a mely célra az elnöklő grófné s a tagok virágokat ajánlottak fel. — 16-án, szerdán a grófné megjelent az egyesület munkadélutánján s nagy érdeklődéssel szemlélte a hölgyek szorgalmas munkáját, megtekintette a kész egyházi ruhákat, a melyek közül több az ő adománya; hallgatta az e délutánokon szokásos felolvasást s későbbi megjelenését és pártfogását ígérve, lelkesítette a jelenvoltakat nemes munkájuk folytatására.

Századik évforduló. Megirtuk a mult alkalommal, hogy a kir. kath. főgimnázium december 6-án fogja megünnepelni újraalapításának századik évfordulóját. A gimnáziumban d. e. 10 órakor lefolyó ünnepély sorrendje: 1. Ima Ver „Nabucco“-jából, éneklí az ifjusági énekkar. 2. Haller Jenő tanár harmonium. 3. Fodor Gyula dr. tanár alkalmi ódáját szavalja Fölkel Béla tanár. 4. Ratkovszky Pál főgimn. igazgató ünnepi beszéde. 5. A „Szózat“ szavalja Nátolya Dezső VIII. o. tanuló. 6. A „Hymnus“-t éneklí az ifjusági énekkar. 7. Induló, előadja az ifjusági zenekar.

A szatmár-n. károlyi könyomdászok helyi csoportja f. évi november hó 27-én este fél 8 órakor, a Károlyi-házban Misztófalusi Kiss Miklós emlékünnepélyvel egybefűzött kedélyes-estélyt rendez, melyre ismerőseit és barátjait szívesen látja.

A nőegyleti estély jövedelme. A mult hét szombaján lefolyt nagy sikerű nőegyleti hangverseny és táncmulatság számadásai már bezárultak. Ezek szerint az összes bruttó bevétel csaknem a 2000 koronát érte el, ami igazán páratlan siker városunkban. Csakhogy ebből, sajnos, igen sok és nagy kiadása volt a nőegyletnek, de mégis tiszta jövedelem gyanánt 800 korona marad az árvaalpnak.

Elhalasztott matiné. A Kőlesey-kör a jövő vasárnap matinét akart rendezni a városházán. Az idő azonban nem alkalmas, mert épen akkor lesz a városi bizottsági tagok választása, s erre a célra a közgyűlési terem is le lesz foglalva. Ez okból a Kőlesey-kör a tervezett matinét elhalasztotta.

Hanyag mesterek. A mesterek jókora része elhanyagolja inasainak az iparostanoncziskolába járatását. Most is 71 ilyen mester van bejelentve a főkapitányi hivatalnál. A főkapitány ennek következtében felhívja az illetőket, hogy inasikat a tanoncziskolába haladék nélkül küldjék fel, mert ellenesetben 40—400 koronáig terjedő pénzbírsággal fogja őket sújtani.

Bányász-estély. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület nagybányavidéki osztálya folyó 1904. évi december hó 3-án délután 4 órakor Nagybányán, a kir. bányai igazgatóság tanácsteremben osztálygyűlést tart, melyre a tagtársak tisztelettel meghívattak. Tárgyak: 1. Elnöki bejelentések. 2. Dr. Makray Mihály ismerteti a bányatörvény javaslat előadói tervezetét. 3. Előadás: A réz érczek újabbkori olvasztásáról. Tartja: Stiglicz János. 4. Indítványok. Gyűlés után társas összejövetel hölgyek részvételével a Nagyszálloda termeiben.

Aggtonitók figyelmébe. A Széchenyi-Kollonits-féle alapítványnál megüresedett s évi 126 K. élvezetével egybekötött segélydíjas helyre a m. kir.vall. és k. miniszter pályázatot hirdet. Ezen alapítványi helyekre oly magyarországi illetőséggel bíró, katolikus vallású, aggkoru férfiak jogosítottak, kik jó erkölcsi magaviseletűek, szegénysorsuak, vagy keresésképtelenek s a király és a haza szolgálatában érdemeket szereztek. Ezek közül előnyben részesülnek, kik a népnevelés terén működtek s nemesi származásuak, e mellett vagyontalanok. Folyamodók kérvényeiket illetékes iskolai főhatóságaihoz e hó 25 éig multhatatlanul nyujtsák be.

Öngyilkosság. Schillerwein József nagykarolyi volt kereskedő szombaton reggel sógorának Komka Kálmánnak Atillautcazi lakásán minden ok nélkül, — valószin-

nüleg pillanatnyi elmezavarban, — szíven lötte magát s azonnal meghalt. Már régebb idő tapasztaltak hozzátartozói buskomorságot rajta. Az nap délután beszentelték a holttestet s az esteli vonattal Nagy-Károlyba szállították, ahol vasárnap délután helyezték örök nyugalomra.

A népkonyha köszönete. Szatmár város tanács által adományozott 200 koronát A szatmári gőzmalom társulat az egész téli időszakra 10 zsák kenyérlisztet és 5 zsák (25 kilós) tézstalisztet, Heidelberg Imre igazgató 10 szekér tűzifát és Epstein József ur 4 szekér tűzifát. Éhező szegényeink nevében hálás szívvvel mond köszönetet a „Népkonyha“ vezetősége. Fried Samuné urnő és Cs. Mayer Sárika urhölgy 237 kor. gyűjtöttek. Fried Dezső K.-Szekeres 50 kor. Dr. Lessenyey Ferencz 20 kor. Dr. Kelemen Samu, Cs. Mayer Sandor, Lövy Miksa, Fried Samu, Frid Emil, Cs. Mayer Sámuel, Cs. Mayer Károlyné, Dr. Mayer Józsefné 10—10 kor. Dr. Fejes István, Frankl Mihály, Szőke Béla „Szatmári bank“ „Osztrák bank“ 5—5 kor. Trattner Samuné, Juhn Józsefné 4—4 kor., Rooz Samuné 6 koronát. Fűredi Sándorné, Reiter Adolfné, Róth Gézáné, Klein Vilmos, Dr. Biró Etémér 3—3 kor. Dr. Rill, Nagy Endre, Dr. Lükő, Czukor Adolfné, Borus Józsefné, Dr. Böszörményiné, Braun Albertné 2—2 kor. N. N. Andrásziné, Farkasné, Ruprecht Antalné, Ráczné, Kiss Dezső, Némethy Józsefné, Darvasné, Botosné, Weisz Etel, Udvarhelyiné, Schvarez Dezsőné, Morvai Jánosné 1—1 kor.

Főtárgyalás. A szatmári kir. törvényszék e hó 17-én tárgyalta Papp József kir. törvényszéki bíró elnöklete alatt Linzenbold János vállaji lakos bűntügyét, a ki folyó évi augusztus 31-én sógorát Májer Pál vállaji lakost több késszurással megölte. A közbírdat Dr. Várady Sándor kir. ügyész képviselte. Védő Papp Béla károlyi ügyvéd volt. A kir. törvényszék a vád- és védbeszéd meghallgatása után a teljes beismerésben lévő vádlottat — a védelemben előterjesztett tulnyomó enyhítő körülmény figyelembe vételével s a vádlott cselekményének vétségé minősítése mellett — három hónapi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

Körözés. A mult héten az állomáshoz vezető uton egy 28 korona értékű aranybroscsh-t elveszett. A főkapitány körözi.

Consum pinczerek részvénytársasága. A pinczerek évek során át ki voltak téve a legnagyobb kizsákmányolásnak azoknál a szereknél, melyeknek beszerzése a kávéházak és vendéglők vendégeinek kiszolgálásánál reájuk tartozik. A sok kizsákmányolás végre is felkeltette a pinczerekben az összetartozás érzését és egygyé forrva megalkították egy pénztintezet támogatásával egyelőre 50000 K. alapítékével a maguk részvénytársaságát. Így jött létre a „Consum pinczerek részvénytársasága. A részvénytársaság megkezdte üzemét első sorban a szivarszipkák nagybani gyártásával. E téren már oly nagy drágaság volt, hogy a pinczér 100 közönséges szipkáért 1 K. 50 fillért fizetett, ma igen szép kivitellő szipkát százával egy koronáért kap bárki a Consum pinczerek r. t.-tól. Hogy lehet ez? Ugy, hogy eddig az élelmes külföld összevásárolta az országban az összes tollakat, azokat kivitték, szipkát csináltak belőle és úgy hozták vissza az országba. Most pedig a Consum pinczerek részvénytársasága mindenütt összeveszi a tollakat, nincs az a kicsiny, nincs az

a nagy mennyiség, amit meg nem venne, s a saját gyárában maga csinálja a szivarszipkákat. Érdekes megtekinteni a társaság telepét. A központi iroda Teréz-körut 4 alatt van, a raktártelep Kertész-utca 46, a gyár Kertész-utca 48. szám alatt létezik. 70-100 munkás dolgozik itt átlag, egy része vágja a tollat, a másik része mossa, a harmadik szárítja, a negyedik égeti, az ötödik csoport a papírmunkát végzi, a hatodik dobozokat gyárt, a hetedik a másnemű munkákat végzi és így tovább. A pinczerek tehát itt számos családnak adnak állandó kenyeret és izmosítják a hazai ipart. A fővárosi rendeléseket a pinczerek részvénytársasága saját lovával és kocsiján röpití széjjel, míg a vidéki megrendeléseknek még az nap posta utján tesz eleget. A Consum pinczerek r. t.-tól egyelőre a következő tárgyak kaphatók: szivarszipkák (egyes alkalmakra névvel, képpel, vagy rojtall ellátott különböző szivarszipkák) biliárd-és írőkréták, dakóbőrök, szivacsok, fogvájók, gyufa, szivar-, dohány és pénztárczák, bőröstáskák, irótblák, pinczeringek és pinczényakkendők, levélpapírok, mindenemű ostyák és sütemények, stb. Minden tisztességes vendéglős-, kávé-, kaszinógazda-, vagy klubb gondnoknak erkölcsi kötelességének kell tartania ugy a hazai ipart mint a nehéz sorsukkal bátran küzdő pinczerek, tehát a kisemberek érdekében minden ily irányu szükségletét a Consum pinczerek részvénytársaságánál szerezzé be, hol a legolesőbb árért a legjobbat kapja. Kérje mindenki e társaság most megjelent díszes képes nagy árjegyzékét, melyet minden érdeklődőnek ingyen küld meg a Consum pinczerek részvénytársasága Budapest, VII Kertész-utca 46.) Vidéki képviselők itt elfogadtatnak.

Leégett fürdőház. A mult szombaton éjjel Nagybányán a városnak egy igen díszes fürdőháza kigyuladt és teljesen leégett. A tűz keletkezésének okát megállapítani nem tudták. A kár 20 ezer korona, mely nem térül meg, mert az épület biztosítva nem volt.

Török A. és Társa Budapestén. Ha a magyar királyi szabaddalmazott osztálysorsjáték főelárusítói között széttekintünk, önkénytelenül a Török-bank ötlik szemünkbe. Ez a cég állandóan azt hirdeti, hogy hazánk legnagyobb sorsjátéküzlete. Ennélfogva tudakozódtunk és teljesen igazolták illetékes helyen, hogy e bankház valóban a legnagyobb sorsjáték üzlet és a legtöbb sorsjegyet hozza forgalomba, ami nem is csudálni való, mert e cég a játézó közönség bizalmát a legnagyobb mértékben bírja. Azonkívül e bankház vevői fölülmulthatatlan szerencsével játszanak. Csak az előző sorsjáték hatodik osztályában is a sok ezer nyereményen kívül a 600.000, 400.000 legnagyobb nyereményt egy millió korona összegben és a többi sok nyereményt is hozzávéve, 2 millió koronánál többet fizetett ki vevőinek. Ilyen eredmények egy osztályban és egyetlen egy sorsjáték üzletben sem léteztek. Ennélfogva megragadjuk az alkalmat, hogy Török A. és Tsa. bankházát, kinek Budapestén, Teréz-körut 46. sz. a. van a főüzlete, fiókjai pedig Váci-körut 4., Muzeum-körut 11, Erzsébet-körut 54. sz. alatt, mindenkinek ajánljuk. A hivatalos terv szerint az I. osztály húzása legközelebbi csütörtökön és pénteken, f. é. november hó 24. és 25-én lesz és a sorsjegyek árai a következők, $\frac{1}{4} = 12$; $\frac{1}{2} = 6$; $\frac{1}{4} = 3$; $\frac{1}{8} = 1.50$. Aki tehát sorsjegyet akar vásárolni, forduljon bizalommal Török A. és Társához Budapestén.

A zárda ünnepélye. A szeplőtelen fogantatás jubileuma alkalmából a zárdabeli növendékek e hó 27-én délután fél 4 órakor ünnepélyt rendeznek a következő műsorral: 1. Euryanthe Quverture, Webertől; zongorázza Eckerdt Ilona és Melles Janka. 2. Jubileumi beszéd; mondja Kovács Mária. 3. „Immaculata“ e. óda, Nicktől; szavalja Dardi Margit. 4. A lourdesi megjelenés, élőkép. 5. Koronázási induló Meyerbeertől; zongorázza Apáthy Kornélia, harmoniumon kíséri Sr. Amadea. 6. „Félszázad határain“ e. ünnepi kép két szakaszban, Erdősi Károlytól; előadják az összes tanítványok növendékei. 7. Allegro, Smithtől; az ünnepi kép első szakasza után zongorán előadja Váczy Gizella. 8. „Hódolatok az Immaculata előtt“ Cziklay Lajostól; bemutatják a növendékek. 9. „Harangszó“ e. ének, Moreautól; karének. 10. Szeplőtelen Nagyszonyok csodálatos érme; élőkép. A képmagyarázatot mondja Szerbák Olga.

Áthelyezett segédlelkész. Zádor József segédlelkész F.-Gyarmatról Csomaközre helyeztetett át.

Vásároljunk osztálysorsjegyet a M. K. főtőzsdében Szatmár, Deák-tér

sorsjegy	1/1	1/2	1/4	1/8
ára;	12 K.	6 K.	3 K.	1-50 fill.

December 5-ére egy szerényigényű fiatal ember, a piac közelében (tisztességes uri családnál) koszt és lakást keres, Hol? megtudni a kiadó hivatalban.

Fogfájás és szájbüzt azonnal megszüntet a „Plombusz“ amerikai önpombázó szer, Bővebbet a lapunk mai számában közzétett hirdetésben.

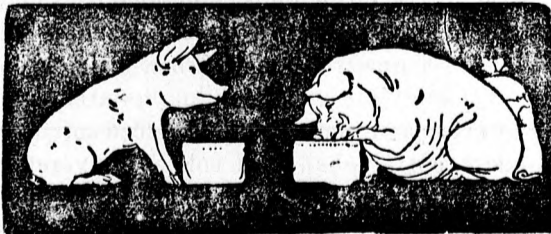
Köhögés,

szamárhurut, rekedtség, elnyájkásodás, influenza, csuklás stb. ellen legjobb és minden versenyt kizár a

Tamásy József-féle NÖVÉNY-CUKORKA,

mely kapható Unger Ulmann Sándor, Boszin József urak és az Irgalmasok gyógyszerárában, Merz István, Szücs József, Roóz Mihály, Molnár Mihály urak fűszerüzletében valamint minden nagyobb fűszerüzletben.

Gazdák figyelmébe!

Manhattan nélkül Manhattan porral

A ki sertéseit gyorsabban akarja felhizlaltani, aki teheneitől és kecskéitől több és jobb minőségű tejet akar, aki erős igavonó barmokat és tüzes lovakat akar, egyszóval ki jövedelmezőbb állattenyésztést akar, az használjon

MANHATTAN

tápport. Használatának költsége igen csekély és dusan megtérül. 100 kg. 50 kor. 50 kg. 26 kor. Egy 5 kilós próbaküldeményt 5 kor.-ért küldünk postán és bérmentve utánvéttel, hogy a legkisebb gazda is meggyőződhessen a Manhattan por bámulatos hatásáról

Központi főraktár:

„Manhattan Electrophor Vállalat“
Budapest, VIII, Aggteleki-utca 15.

Értesítés.

Tisztelettel tudatom Szatmár város és megye intelligens hölgyközönségével, hogy Paskuj Imre ur üzletéből kiléptem s **Szatmár Deák-tér 2. sz. a. Dr. Nagy Barna ur házában**

folyó hó 16-án

Magyar-szalon

divat termemet

megnyitom.

Készítek mindennemű **angol és francia szabású női ruhákata** legegyszerűbb kivittől a legdiszesebbig, legutolsó divat szerint.

A t. hölgyközönség szives pártfogásába ajánlva magamat

maradtam tisztelettel:

Noé Anna.

és szájbüzt.

Fogorvosi műtermemet

(Hám-János-utca 1. sz. a színház mellett) újra rendezve, **készítek: egyes fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és arany foglíványon.**

!!! Kivánatra szájpád nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és cement tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legujabban feltalált szerekkel teljesen fájdalom nélkül. Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi **Bakcsy Domokos,**

43-36-5

orvos-fogorvos.

és szájbüzt.

Vendéglősök, kávéházak, körök és kaszinók figyelmébe!

Consum pinczerek r. társasága

Budapest,

VII. Kertész-utca 46. szám.

Saját gyártmányu:

papír szipkák,

consum gyufa,

(legkitünőbb magyar gyártmány)

kávéházi és vendéglői cikkeket, fogfájó, billiárd és író kréta, dákóbőr, bőrdíszmű tárgyak, fagyalt és tea suturenyek, pinczér ingek és nyakkendők, consum levél papír, mindezt a legkitünőbb minőségben, a legjutányosabb áron szállít vendéglőknek, kávéházaknak és magánfeleknek.

Consum pinczerek r. társasága

Budapest, VII. Kertész-utca 46. sz.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen:

Vidéki képviselők kerestetnek.

Tőzsdék, pinczerek és magánfelek figyelmébe.

COLOSSEUM VÉRTANUI

Képek a római amphitheatrum történetéből.

Irta:

Tiszt. O' Reilly A J.

apostoli hittérítő St. Maryban, a Fokföldön. ***

Fordította:

Matyaczkó Theodor.

Ára 2 korona 40 fillér.

Kapható:

A „Pázmány-sajtó“-ban.

A hölgyvilág részére!

Minden t. hölgy saját maga minden divat szerint, fáradság nélkül készítheti ruháját a **GUSCHELBAUER ANTAL féle**

Szabályozható Női Derék Szabászati Készülék

segélyével, **anélkül,** hogy a **szabászati rajzot megtanulta volna.** Eme készülék minden testalkat részére szabályozható. — **Akadémián vizsgáztam. Számos elismerő levelet kaptam minden országból.** Minden államban törvényileg védve és **szabadalmazva.**

Gyári jegy.

Egy készülék ára 3 korona utánvét mellett

Gsuschelbauer Antal Sopron.

Magyarázatok ingyen lesznek küldve.

28-54-37

Képviselek minden helyiségben kerestetnek.

PLOMBUS Co. New-York 104 E 106 Str.

PLOMBUS!

250000 hálaírat egy év alatt!

Nincs többé fogfájás!
odvas fog!
büzösszáj

Fenti betegségek előidézőiké-
sértelenül az odvas fogak.
Ezen remek amerikai szer,
ezen kínos és kellemetlen
szervenvéseket

azonnal megszünteti:

„Plombus”-szal mindenki maga
plombirozhatja

fájdalom nélkül és hihetetlen egyszerű módon

odvas fogait:

„Plombus ne hiányzik egy háznál sem, az
egyszerű csekély kiadás százszoros kamata:
a nyugalom. A fogfájdalmakat szenvedőket
tehát saját érdekében felhívjuk, hogy ren-
deljék meg ezen valóban remek háziszert.
mely az amerikai élelmesség neto-
vábbja!

Ára egy adagnak, mely 5-6 odvas fogakra
elegendő használati utasítással 2 korona.
2 kor. 10 fill. előzetes beküldése után bér-
mentve bárhová. Megrendelhető egyedül a
Magyarországi képviseltől, melynek czime:
„Plombus” szétküldés, Pásztó, Heves. m.
66-17-3

PÉNZ!

4%^o-os

törlesztéses kölcsönt

nyújtunk 10-65 évre budapesti és külföldi elsőrangú pénzünté-
zettől, az ingatlan 3/4-ed értékéig, gyorsan, utólagos díjazással.

A kölcsönt nem záloglevelekben, hanem készpénzben is folyósítjuk,
melyet a tulajdonos egyszerre vagy részletekben bármikor visszafizethet, de a pénz-
intézet nem mondhat fel. Legjobb alkalom a súlyos váltó, vagy már meglévő
drága törlesztéses kölcsönök átváltoztatására (convertálására).

A kölcsön bekebelezése illetékmentes.

A kölcsöniratok beküldése a tulajdonosra kötelezettséget nem ró, ellenben,
ha az ügyet elvállaljuk, a sikert biztosítjuk. **Mielőtt convertál, saját érdeké-
ben tegyen kérdést hozzánk, készséggel adunk felvilágosítást díjmentesen.**

Telefon-szám 16.
Válaszbélyeg melléklendő.

Neuschlosz Testvérek

törvénytiszteleg bejegyzett cég, bankbizományosok

Szatmár.

40-?-26

Czímkarttyák

Gyászlapok

Szállítási bárczák

Ügyvédi nyomtatványok

Árjegyzékek

Névjegyek

Levelező-Lapok

ÉTLAPOK

Feltűnő falragaszok

Báli meghívók

Borítékok czimnyomással

Eljegyzési és esketési meghívók

SZÁMLÁK

Levélpapírok művészi kivitelben

Könyvkötészeti munkák készítettése!

„Pázmány-sajtó”

Szatmár, Iskola-köz 3. szám.

KÖNYVNYOMDA,

papir- és nyomtatványraktár.

Könyvnyomdai munkák felvétele.

Művek kinyomtatása

TÁNCZRENDEK

Üzleti körlevelek

Havi- és folyóiratok

Csomagoló papírok czégnomással

Táblázatok

Kisérő levelek

Reclam-kártyák

Rovatozott iven készítése

Pontos kiszolgálás!

Szolid árak!

Belépti-jegyek

Szalag-aranyozások

Felszólító levelek.

Uj egyenruha üzlet.

KLEIN ÉS TÁRSA

papí, polgári es egyenruha készítő
SZATMÁRON,
Hám János-uteza 10 szám.

Készítenek mindennemű
papi reverendákat,
polgári öltönyöket.

Hivatkozva az e téren **Budapest-**
ten és az utóbbi **7 évben Pá-**
risban szerzett szakképzettségünkre
és tapasztalatainkra, azon kellemes hely-
zetben vagyunk, hogy a legkényesebb
igényeknek is az **elegánsan kiál-**
litott munkával megfelelünk.
Üzletünkben állandóan nagy választék
van **valódi angol és a legfino-**
mabb honi gyártmányu gyap-
juszövetekből.

Szives pártfogást kérnek
tisztelettel

Klein és Társa
polgári es egyenruha készítő.

Plébános urak figyelmébe.

Házassági-, Keresztelési-,
Halálózási-, Bérmlási-
anyakönyvek, ugyszintén
anyakönyvi kivonatok. —

Tanítói-, k.-tanítói- v. organista-dijleve.

Számadási iver, templom-
pénztár és magtárak ré-
szére (kül- és belivek).

Mise-alapítványi iver és nyugtatóványok.

Különféle nyugtatóványok,
Családi értesítők. Iktató-
és postakönyvek (kötve).

Egyházmegyei adókönyvek ki-
zárólagos raktára.

Nyomatványaink finom fehér és szürke
papírra vannak nyomva.

Finom fehér és szürke irodai
papirokból, borítékokból, levél-
papirokból állandó raktár.

Minden megrendelés kézhez vétele után
azonnal expedíálattik.

„Pázmány-sajtó“

Iskola-köz 3. sz.

Szatmáron nyomtatott a „Pázmány-Sajtó“ könyvnyomdában.

A téli idény legnagyobb divat ujdonságai dús választékban!

November hó 25-től

nagy karácsonyi vásár

rendkívüli olcsóságok

Szatmár város és vidéke n. érdemű hölgy közönségével van sze-
rencsém tudatni, hogy

női divat szalonom

eddig vezetőnőjét elbocsátottam, s helyette a székes-főváros egyik leg-
első szalonjából egy szakképzett férfi szabászt szerződtettem, kinek
sok évi gyakorlata biztosítja, hogy az angol divat szabás és mun-
kában mélyen tisztelt vevőimnek tökéleteset nyujtsak; ugyszintén a
francia divathoz ugyancsak a főváros egyik első szalonjából egy kép-
zett díszítő nőt fogok alkalmazni. —

Mindezek előbocsájtása után szabadlegyen reménylenem, hogy a
mélyen tisztelt hölgy közönség szives megtisztelő bizalmát szerencsés
leszek elnyerni az által, **hogy az eddiginél sokkal jobbat és**
szebbet akarok nyujtani, s hiszem, hogy sikerülni fog az alkalmazandó
jobb erő által, nem a helybeli, de a fővárosi első rendű szalonok-
kal a versenyt kiállani. —

Divatszalonom december hó 1-re lesz újjászerveve, megrendelő
előjegyzéseket már elfogadok. —

Magamat és vállalatomat a mélyen tisztelt hölgy közönség eddigi
szives párfogásába ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel:

Páskuj Imre.

Torontáli szőnyeg gyár kizárólagos raktára, s általán mindenfajta szőnyeg, fűg-
öny, agy és asztal terítők, pokróczok stb. nagy választékban. —

Saját készítményű női és férfi fehéreműm, s teljes menyasszonyi kelen-
gyek dús választékban, valamint mindenfajta téli kötött és kötővet-
és alsó ruhák, téli keztyűk, téli schawick, nagykerdők s. b.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vörösskereszt“-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, brüssel, Bo-
logne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Wallergasse I. Bécs. IV Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisetek, házi- és utisapkák, kapuciu-
mok, cingulusok nagy választékban. Vala-
mennyi készítmény a legjobb anyagból
tartós és diszes kivitelben **Szövetek méter**
számra is eladatnak.

2-52-44

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után olcsón szállíttatnak
Arjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

